

Dansk Funktionær Ret

H. G. CARLSEN

GAD

r 46000

Grønne Bøger

© G.E.C. Gads Forlag 1989

Omslag ved Axel Surland

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke tilladt
ifølge lov nr. 158 af 31 maj 1961 om ophavsret

P. J. Schmidt A/S, Vojens
ISBN 87-12-01686-1

Forord

Det foreliggende Skrift er tænkt som en overvejende haandbogsmæssig Fremstilling af den danske Funktionærret. Det er Forfatterens Haab, at det ikke alene vil kunne anvendes af Jurister, men af enhver, der beskæftiger sig med Funktionærspørgsmaal, være sig i Organisations- eller Erhvervslivet.

Udgaven er noget udvidet i Forhold til de tidligere, bl.a. fordi der har maattet tages Hensyn til den generelle Lovgivning om Ansættelsesforhold, der er vokset frem uden om Funktionærloven gennem de senere Aar, men som det ikke har været muligt at behandle fyldestgørende inden for den givne Ramme. Medens Læseren ved Brugen af de første Udgaver kunde regne med at finde Svar paa næsten ethvert Spørgsmaal, der kunde opstaa i Forbindelse med Funktionærforholdet, er dette ikke Tilfældet med Hensyn til denne Udgave, hvilket Forfatteren beklager. I mange Tilfælde maa der udvises stor Agtpaagivenhed ved Behandling af Funktionærsager, fordi de Regler, der er specielle for Funktionærforhold, ikke længere er tilstrækkelige. Det er imidlertid tilstræbt at henvise til andre Kilder ved Omtalen af Emner, der ikke har kunnet behandles tilstrækkelig indgaaende. Medvirkende til disse Vanskeligheder har iøvrigt været den ofte ringe Kvalitet, der har præget den paagældende Lovgivning i Forbindelse med manglende Forstaaelse for Funktionærforholdets Særpræg. Grænseomraaderne til andre Discipliner (herunder Arbejds-, Social-, Markedsførings- og Erstatningsret) er kun behandlet i store Træk. Dette gælder navnlig den Lov om Ligebehandling af Mænd og Kvinder med Hensyn til Beskæftigelse og Barselsorlov m.v., der forelaa som Lov (nr. 244) af 19. April 1989 efter at Korrekturen af denne Bog egentlig var afsluttet, og som nok kunde give Anledning til nogle kritiske Bemærkninger.

Herefter er Hovedvægten fortsat lagt paa en Skildring af de centrale Rettigheder og Forpligtelser, som Parterne paatager sig i Ansættelsesforholdet, og som kun behandles kortfattet andetsteds. Anskuet ud fra dette Udgangspunkt fremtræder Funktionærretten med udpræget Konstans som Resultat af en rolig Udvikling i Harmoni med det øvrige Retssystem. Det er derfor karakteristisk, at ensartede Afgørelser navnlig som Misligholdelsesspørgsmaal kan træffes med Generationers

Mellemrum. Det kan maaske forekomme en og anden Læser antikveret, at der under vore Dages Ledelsesformer tales om Begreber som »Lydig-
hed« og »Respekt«, men Forfatteren har foretrukket at holde fast ved disse og andre tilsvarende, fordi de giver et præcist Billede af Stillingen, naar Ret og Pligt er sat paa Spidsen i Retssalen, hvad enten det sker i Dag eller er sket for maaske 100 Aar siden.

Der er taget Hensyn til Domme, der er offentliggjort før den 28. Marts 1989, og til et begrænset Materiale af utrykte Domme, afsagt før denne Dato. Ved Benyttelsen af utrykte Domme maa erindres, at disse kan være offentliggjort senere eller ændret ved Anke. Der skal her bringes en Tak til Professor, jur. dr. Ole Hasselbalch, uden hvis enestaaende Hjælp nærværende Udgave ikke havde været mulig inden for overskuelig Tid, og til cand. scient & jur. Niels G. Carlsen og Sekretær Grethe Knudsen for uundværlig anden Bistand.

Indholdsfortegnelse

1. Kapitel. Indledning

I Grundtræk af Udviklingen før FUL	15
II Funktionærlovgivningens Tilblivelse	19
III Fremstillingens Genstand	21

2. Kapitel. Nogle Grundprincipper

Ufravigelighedsprincippet	24
A. Funktionærgoder kan ikke opgives ved Aftale (24) 1. Aftalens Tidspunkt (24) a. Aftaler ældre end FUL (25) b. Aftaler om Vilkaarsændringer (25) c. Aftaler om aktuelle Situationer under Ansættelsen (26) d. Aftaler i Forbindelse med Fratrædelsen (27) 2. Nærmere om Aftalen (27) 3. Forholdet til Aftaleloven (29) 4. Bestemmelsens Anvendelsesomraade (30)	
B. Aftaler, der ikke er til Ugunst for Funktionæren (31)	
C. FUL § 21, Stk. 2 (32)	
D. Virkningen af lovstridige Aftaler (33)	
II Anciennitetsprincippet	33
A. Begyndelsestidspunktet (34)	
B. Ophørstidspunktet (35)	
C. Suspension af Anciennitets erhvervelse (36)	

3. Kapitel. Funktionærlovens generelle Omraade

I Funktionærlovens stedlige Omraade	38
II Funktionærlovens Omraade i tidsmæssig Henseende	41
III Tjenestestilling som Grundbetingelse for Lovens Anvendelse	42
A. Kravet om Tjenestestilling (42) 1. Direktører o.l. (44) 2. Bestyrelsesmedlemmer i Selskaber (45) 3. Repræsentanter m.v. (47) 4. Andre Ansættelsesforhold (49) 5. Andre Kriterier for Tjenesteforhold (50)	
B. Krav til Arbejdsydelsens Omfang (53)	
C. Undtagne Tjenestestillinger (55)	
D. Andre Undtagelser? (56)	

4. Kapitel. Funktionærlovens specielle Omraade

I. Indledning	57
II FUL § 1, Stk. 1 a	58
A. Køb eller Salg (59) 1. Butiksekspedition (59) 2. Restaurationsperso- nale o.l. (61) 3. Andet Salgspersonale (62)	
B. Kontorarbejde (63) 1. Almindeligt Kontorarbejde (63) 2. Viceværter o.l. (64) 3. Hotelportiers (65) 4. Andre Former for Kontorarbejde (65)	
C. Lagerekspedition (65)	
III FUL § 1, Stk. 1 b	67
A. Teknisk Bistandsydelse (67)	
B. Klinisk Bistandsydelse (68)	
C. Tilsvarende Arbejde (69)	
IV FUL § 1, Stk. 1 c	70
A. Indledning. Arbejdsrettens Lederbegreb (70)	
B. Funktionærlovens Lederbegreb (71) 1. Arbejdsledelsens tidsmæssige Omfang (71) 2. Arbejdslederarbejde (72) a. Overordningsforholdet (73) b. Ansættelses- og Afskedigelsesbeføjelse (75) c. Regnskabsmæs- sige Opgaver (75) 3. Nogle Bevisspørgsmaal (76)	
V Betroede Stillinger uden for FULs Omraade	78
A. Aftaler om Lovens Anvendelse (78)	
B. Aftale foreligger ikke (80)	

5. Kapitel. Aftaler om Funktionærforhold

I Funktionærforholdets Stiftelse	82
A. Aftale (82) 1. Form (82) 2. Habilitet (83) 3. Kompetence (84)	
B. Stiltiende Stiftelse (84)	
C. Kontraheringspligt (85)	
D. Nærmere om Aftalen og dens Ikrafttræden (86) 1. Hvornaar forelig- ger bindende Aftale? (86) 2. Betinget Ansættelse (86) 3. Tiltrædelsen (87)	
II Aftalens Forstaaelse og Forudsætninger	90
A. Fortolkning og Udfyldning (90)	
B. Svigtende Forudsætninger (92) 1. Problemet (92) 2. Forudsætninger for Ansættelsen (93) 3. Forudsætninger der brister senere (95) 4. Virkninger af bristende Forudsætninger (96)	
III Ugyldighed	97

6. Kapitel. Funktionærens Pligter

I Indledning	98
----------------------	----

II Arbejdsforpligtelsen	99
A. Indhold (99) 1. Det aftalte Arbejde (99) a. Arbejdets Art (99) b. Arbejdets Kvalitet (102) c. Personlig Udførelse (102) 2. Arbejdsstedet (103) 3. Arbejdstiden (104) 4. Den fulde Arbejdskraft? (107)	
B. Undtagelser fra Arbejdsforpligtelsen (108) 1. Sygdom (110) a. Hoved- reglen (110) b. Undtagelsesbestemmelser (116) 2. Graviditet (119) 3. Værnepligt (123) a. Fælles Regler om alle Indkaldelser uden for Værnepligtsorlovsloven (124) b. Særlige Regler om første Indkaldelse uden for Værnepligtsorlovsloven (125) c. Særlige Regler om senere Indkaldelser (127) d. Lønkravet (128) 4. Ferie (128) 5. FUL § 16 (129) 6. Sikkerhedsrepræsentanter m.v. (130) 7. Adoption (130) 8. Findes der andre Tilfælde? (130)	

III Lydighedspligten	133
A. Formel Afgrænsning (133)	
B. Indholdsmæssig Afgrænsning (134)	
IV Troskabspligten	135
A. Almindelig Omsorgspligt for Arbejdsgiverens Interesser (135)	
B. Diskretionspligt (136)	
C. Respektpligt (138)	
D. Sandhedspligt (138)	
V Pligter med Hensyn til egne Forhold	139

7. Kapitel. Funktionærens Rettigheder

I Vederlagskravet	141
A. Betalingen (142) 1. Betalingstid (142) 2. Betalingssted og -maade (143)	
B. Variable Lønformer (145) 1. Aflønning efter Driftsresultat (145) a. Tantieme af Omsætning (145) b. Tantieme af Overskud (146) 2. Aflønning efter Arbejdsresultat (148) a. Garanteret Minimumsprovi- sion (150) b. Ret til Forskudsprovision (150) c. Særligt om Forskud til Udlæg og Omkostninger (151) d. Har Repræsentanten Krav paa Rejse? (152) e. Opgørelse af Provisionskonto (153) 3. Vilkaarlige Løntillæg (154) a. Problemet (154) b. Om FUL § 17 a (156) c. Praksis (157) d. Konklusioner (163)	
C. Lønkravet under lovligt Forfald (164)	
D. Vederlag i andet end Penge (167) 1. Kost og Logi (167) 2. Tjenestebo- lig (168) 3. Andet (168)	
E. Refusion af Udlæg (169)	
II Krav paa Arbejde?	169
A. I Almindelighed (169)	
B. Særligt om variabelt lønnede (170)	
III Ret til Frembringelser?	171
IV Rettigheder af personlig Art	176

A. Personlig sikkerhed (176)	
B. Sømmelig Behandling (176)	
C. Standsmæssig Behandling (177)	
D. Ligelighedsprincip? (179)	
V Tjenesteattest	179
VI Tilbageholdsret	180

8. Kapitel. Misligholdelse

I Indledning	183
II Arbejdsgiverens Misligholdelse	185
A. Almindelige Bemærkninger (185)	
B. Misligholdelse med Hensyn til Vederlagsforpligtelsen (186) 1. Almindelige Tilfælde (186) 2. Insolvens, Konkurs o.l. (189) a. Insolvens (189) b. Konkurs m.v. (190)	
C. Ubertrettiget Afvisning og Bortvisning (196)	
D. Krænkelser af Funktionærens personlige Rettigheder (198)	
E. Funktionærens Erstatningskrav (200) 1. Almindelige Synspunkter (200) 2. Minimalerstatning (202) 3. Erstatning ud over Minimalerstatningen (204) a. Reduktion for Indtægt (204) b. Pligt til Tabsbegrænsning (206) c. Erstatningsberegningen i særlige Tilfælde (207) d. Bevisbyrdespørgsmaal (207) 4. Erstatning paa andet Grundlag end FUL § 3 (208) 5. Erstatningskravets retlige Karakter (208)	
F. Stillingen naar Arbejdsgiveren ikke modtager Arbejdsydelsen (Fordringshavermora) (209) 1. Situationen er af midlertidig Karakter (210) 2. Definitiv Suspension (210)	
III Funktionærens Misligholdelse	214
A. Almindelige Bemærkninger (214)	
B. Misligholdelsestilfælde (216) 1. Misligholdelse af Arbejdsforpligtelsen (216) a. Stillingen tiltrædes ikke (Udeblivelse) (217) b. Definitiv Bortgang (217) c. Dagevis Fravær (218) d. Arbejdsstedet forlades i Utide (220) e. For sent Fremmøde (221) f. Utilstrækkelig Arbejdsindsats – Bierhverv (222) g. Sløseri og Fejl ved Arbejdets Udførelse (223) h. Uegnethed (224) i. Spiritusnydelse (225) 2. Misligholdelse af Lydighedspligten (226) 3. Misligholdelse af Troskabspligten (227) a. Manko og andre Uregelmæssigheder (228) b. Misligholdelse af Sandhedspligten (230) c. Illoyalitet (231) d. Voldelig Adfærd og Respektstridighed (233) e. Konkurrencehandling o.l. (234) f. Andre Former for Utroskab (236) 4. Forseelser m.H.t. egne Forhold (237) 5. Aftaler om Udvidelse af Misligholdelsesbegrebet (238)	
C. Virkninger af Funktionærens Misligholdelse (238) 1. Forholdsmæssigt Afslag (238) 2. Hævebeføjelsen (239) 3. Erstatningsbeføjelsen (239)	
D. Nogle Forudsætninger for Misligholdelsesbeføjelser (241) 1. Advarsel (241) 2. Misligholdelse skal paaberaabes uden ugrundet Ophold (243)	

3. Begrundelsen som Bortvisningsforudsætning (245) 4. Arbejdsgiverens Procedure som Bortvisningsforudsætning (246)

9. Kapitel. Funktionærforholdets Ophør

I Opsigelse	248
A. FULs Hovedregler om Varsel (248) 1. De ordinære Varsler (248) 2. Legale Ændringer af Opsigelsesretten (250) a. Værnepligt (250) b. Svangerskab (252) c. Vis major? (253) d. Forlænget Opsigelsesvarsel (254)	
B. Aftalefrihedens resterende Omraade (256) 1. Prøvetid (257) a. Aftalen (257) b. Virkning (258) 2. Midlertidigt Arbejde (258) 3. Tidsbegrænset Arbejde (260) 4. Opgavebegrænset Arbejde (262) 5. Aftaler om forkortet Varsel – bortset fra Sygdom (263) 6. Forkortet Varsel i Sygdomstilfælde (264) 7. Lovlig Arbejdsstandsning (268) 8. Opsigelse af Dispensationer (269) 9. Forlænget Varsel (270)	
C. Opsigelsens Tidspunkt, Form og Indhold (273) 1. Hvornaar skal Opsigelse meddeles? (273) 2. Hvornaar kan Opsigelse afgives (274) 3. Opsigelsens Form (275) a. Skriftlighedskravet (275) b. Krav om Udtrykkelighed (278) c. Afskedigelser af større Omfang (279) 4. Opsigelsens Indhold (280) a. Ubetingethed (280) b. Angivelse af Ikrafttrædelsestidspunkt? (281) c. Utvetydighed (282) d. Iøvrigt (283) e. »Delvis« Opsigelse (283)	
D. Opsigelsens Virkning (285) 1. Virkninger, der indtræder straks (286) 2. Virkninger, der indtræder senere (286) 3. Tilfælde, hvor Opsigelsen ikke faar Virkning (287)	
E. Om ugyldig, ulovlig eller mangelfuld Opsigelse (289) 1. Problemstilling (286) a. Manglen paaberaabes ikke (289) b. Manglen paaberaabes (293) 2. Virkningen af den fastholdte, men mangelfulde Opsigelse (295) a. Mangelfuld Opsigelse som Misligholdelse (295) b. Ugyldighed af mangelfuld Opsigelse (295) 3. Usaglig/Urimeelig Opsigelse (298) a. Problemet (298) b. Grundreglen (299) c. Godtgørelsen (307) d. Konklusioner (309) 4. Andre Opsigelsesrestriktioner (310) a. Personlige Forhold (311) b. Status (313) c. Forretningsmæssige Forhold (314)	
II Aftaler om Ophør	315
A. Anvendelse af FULs Ugyldighedsregel (316)	
B. Ugyldighed stateret paa andet Grundlag (316)	
C. Konklusion (317)	
D. Aftale om forringede Vilkaar (318)	
III Personskifte i Funktionærforhold	318
A. Grundsynspunkter (318)	
B. Hvornaar foreligger en relevant Forandring i Arbejdsgiverens Identitet? (320) 1. Forandringens Art (320) 2. Funktionærens Forudsætninger (322)	

C. Virkningen af Identitetsændring (323) 1. Almindelige Regler (323) 2. FUL § 2, Stk. 8 (324) 3. Virksomhedsoverdragelsesloven (327) a. Om Overdragelsen (329) b. Om Hæftelsen (332) c. Om Rettigheder, der »bestod« (332) d. Konklusioner (334)	
IV Parternes Død	335
V Degeneration	336
VI Umulighed	338
A. Umulighed paa Arbejdsgiverens Side (338)	
B. Umulighed paa Funktionærens Side (339)	
C. Gensidig Umulighed (340)	

10. Kapitel. Funktionærens Ansvar

I Strafansvar	342
II Erstatningsansvar	343
A. Almindelige Bemærkninger (343)	
B. Ansvar for Manko (344)	
C. Beskadigelse af Arbejdsgiverens Materiel (345)	
D. Fejl dispositioner (346)	
E. Skade forvoldt paa Trediemand (347)	

11. Kapitel. Funktionærforholdets Virkninger ved og efter Ansættelsens Ophør

I Eftervirkninger ved Vederlagsberettigelsen	349
A. Efterløn (349) 1. Dødsfaldet (349) 2. Dødsfald »i Ansættelsestiden« (350) 3. De berettigede (351) 4. Udmaalning og Betaling (353) 5. Efterlønskravets Stilling i Konkurstilfælde (355)	
B. Fratrædelsesgodtgørelse (356) 1. Hovedreglen (356) 2. Undtagelser (360)	
C. Sygedagpenge efter Fratrædelsen (362)	
D. Efterbolig (363)	
II Eftervirkninger af Troskabspligten	365
A. Markedsføringslovens § 9 (365) 1. Hemmelighedens Karakter (366) 2. Krænkelens Karakter (367) 3. Krænkelens Retsfølger (367)	
B. Konkurrenceklausuler (368) 1. Indledning (368) 2. Betroethed som Gyldighedsbetingelse (371) 3. Konkurrenceklausulens Ugyldighed efter Aftalelovens §§ 36 og 38 (373) 4. Konkurrenceklausulens Uvirksomhed (375) . a. Funktionæren siges op (375) b. Funktionæren siger op (376) c. Virksomheden afhændes (377) 5. Konkurrenceklausuler mod særligt Vederlag (377) 6. Konventionalbod (379)	
C. Videregaaende Følger af Troskabspligten (381)	
III Andre Virkninger	383

12. Kapitel. Forskellige Forskrifter

I Organisations- og Forhandlingsretten	384
A. Organisationsretten (384)	
B. Forhandlingsretten (385) 1. Formelle Forhandlingsregler (386) 2. Forhandlingernes Indhold og Resultat (388)	
C. Forhandlingspligt i særlige Tilfælde (389)	
II Depositum	390
III Averteringsregler	390
IV Processuelle Spørgsmaal	392
Forkortelser	395
Sagregister	397
Citaregister til FUL	402
Bilag: Funktionærloven	404